

עת"א 22379/10/15 - משה בן אבגי, נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 22379-10-15 בן אבגי(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני	כבוד השופט יוסף בן-חמו
העותר	משה בן אבגי,
נגד	
המשיבים	1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים 2. מדינת ישראל

החלטה

לפני שתי עתירות אסיר: האחת (22379/10/15) בה מבקש העותר להורות למשיב לבוא ולנמק מדוע לא יועבר לכלא רימונים, והשנייה (22380/10/15) נגד החלטת הרשות המנהלית אשר דחתה את בקשתו להכניס אליו לכלא רופא שיניים פרטי לטיפול שיניים.

נימוקי הבקשה להעברה לכלא רימונים:

עם הסגרתו ארצה, שובץ העותר בכלא "אשל" בדרום. לאחר כשנה הועבר לכלא "שיטה".

על אף הגדרתו כסג"ב, השתתף האסיר, עוד בהיותו בכלא "אשל", בקבוצות טיפוליות, עבר קורסים שונים ועבד במפעל הממוקם בתוך הכלא.

עוד בהיותו בכלא "אשל" פנה האסיר מס' פעמים בבקשות להעברתו לכלא במרכז הארץ בשל מצבם הרפואי של בני משפחתו. הוא אף שובץ ברשימת המתנה לכלא "רימונים".

עם העברת לכלא "שיטה" הגיש האסיר עתירה דחופה להחזרתו לכלא "אשל", בטענה שהוא מבקש להמשיך בהליך הטיפול בו החל. לחילופין, ביקש לעבור לכלא רימונים בשל בעיות בריאות של בני משפחתו. אחד הנימוקים של המשיבה שהתנגדה אז להעברתו לכלא "רימונים" היה העובדה ששותפו לביצוע העבירה - ארבל אלוני, נמצא בכלא "רימונים" אלא ששותפו שוחרר זה מכבר ממאסרו, ועל כן אין מניעה לשלבו כעת בכלא "רימונים".

מצבם הבריאותי של בני משפחתו של העותר נכנסים להגדרת "מקרים חריגים" שמצדיקים להיעתר לבקשתו להעברה.

בכלא "שיטה" - בו שוהה האסיר כעת, אין משבצים אסירים המוגדרים סג"ב, כפי שמוגדר העותר, באגף נ"ס (נקיים מסמים). מאחר והעותר "נקי מלידה" מסמים ולאור הסכסוכים שיש לו בין כותלי כלא "שיטה" הוא ביקש לשהות בהפרדה במסגרת "הפרדה זוגית".

אביו של העותר לא ביקרו מאז תחילת מאסרו - בנובמבר 2013. האב סובל מבעיות בריאות וקשיי נייודות ורופא קבע כי הוא איננו יכול לנהוג יותר מ - 30 דקות או למרחקים ארוכים.

אשת העותר סובלת מבעיות רפואיות ("פריצות דיסק") ונסיעותיה אליו מלוות בקושי רב. בנותיו הקטנות אינן מגיעות אליו לביקור, פרט ל"ביקור פתוח" אחד. הבת הבכורה סובלת מקשיים רגשיים רציניים. חיזוק קשריו של העותר עם בני משפחתו חיוניים לחיזוק קשריו עם העולם הנורמטיבי. הביקורים כרוכים בהוצאות כספיות כבדות, הפסד ימי עבודה, הוצאות דלק ונסיעה בכביש 6, בעטיין אשת העותר איננה מגיעה לביקורים "רגילים". ביקורי הבנות כרוכים בהפסד ימי לימודים.

כתב התשובה לעניין העברה לכלא "רימונים":

עתירה קודמת של האסיר באותו עניין נדחתה, בהתבסס על ההלכות המנחות של בית המשפט העליון. גם בעתירה הקודמת הועלו אותן טענות - סוגיית הריחוק מבני משפחתו, העובדה שאין בכלא "שיטה" אגף מיוחד לנקיים מסמים (אגף נ"ס).

נימוקי הבקשה לעניין הטיפול הרפואי :

לאחר שהעותר התלונן על כאבי שיניים עזים, אושרה כניסתו של רופא - ד"ר צבי תוהמי - רופא שיניים המוכר בשב"ס, לצורך בדיקת מצבו הרפואי של העותר.

הרופא מצא כי העותר סובל מסדק בשורש השן, המצריך עקירה והתקנת שתל דנטלי. הרופא מצא כי אם לא תבוצע השתלת שן בהקדם יגרום הדבר להרס עצם השן וכפועל יוצא יצריך טיפולים נוספים ומיותרים כגון השתלת עצם.

הרופא הפרטי ציין עוד כי תכנית הטיפולים שהציעה המשיבה "עשויה להיחשב כרשלנות רפואית".

בעקבות פניית ב"כ העותר, הציע המשיב כי רופא שיניים מטעם המשיב יבצע עקירה של השן ובכך להביא את נושא הכאבים לפתרון. אלא שהעותר בחר שלא לבצע את הטיפול שהציע המשיב. בשל חוסר הטיפול נאלץ העותר לקבל טיפול אנטיביוטי לאחר שהתפחתה אצלו דלקת מס' פעמים.

הטיפול שמציע המשיב - עקירת השן, מהווה אמנם פתרון נוח למשיב, אולם יגרור אחריו טיפולים קשים וארוכים בעתיד.

מאחר והמשיב אינו מסוגל לספק טיפולים שהומלצו על ידי הרופא הפרטי, מבקש העותר לאפשר לו לבצע את הטיפול על ידי רופא פרטי בתוך הכלא.

כתב התשובה לעניין הטיפול הרפואי :

הטיפול הרפואי הדחוף אותו מציין הרופא הפרטי, הוא עקירת השן. המשיב איננו חולק על המלצה זו והודע לעותר עוד ביום 3/2/15 שיבוצע לו טיפול של עקירת השן כפי שהומלץ, במסגרת סל הטיפולים הניתן לאסירים.

המחלוקת בין הצדדים ממוקדת בשאלת ביצוע שתל לאחר עקירה. לעניין זה, טענת ב"כ העותר לפיה אי ביצוע שתל תגרום להרס עצם השן, אין לה סימוכין בחוות דעת הרופא הפרטי. הרופא הפרטי התייחס לעקירת השן כטיפול הכרחי ומידי ולא לביצוע השתל. טענת ב"כ העותר, שאיננה תואמת את האמור במכתבו של הרופא הפרטי, עלולה לגרום להטעיית בית המשפט.

גם הטענה לפיה "תכנית הטיפולים שהציע המשיב עשויה להיחשב כרשלנות רפואית" איננה נכונה. אמירתו זו של המומחה מתייחסת לאפשרות ביצוע טיפול אלטרנטיבי של "השחזת שיניים בריאות ותכנון גשר של 3 יחידות", ואולם, המשיב לא הציע בשום שלב טיפול אלטרנטיבי שכזה.

עמדת המשיב היתה שתבוצע עקירת שן באופן מידי, בכך יינתן מענה לכאבים, ואילו את ביצוע השתל יוכל העותר לבצע לאחר שחרורו. העותר סרב לקבל טיפול של עקירת שן במסגרת שב"ס.

דין :

העותר הינו אסיר פלילי, שמרצה את עונשו לאחר שהוסגר מארגנטינה כדי להשלים ריצוי עונש מאסר של 5 שנים בגין עבירת שוד בנסיבות מחמירות. מסווג בקטגוריה א'.

בדיון שנערך בהעדרו של העותר, לבקשתו, טענה באת כוחו, כי אין בתשובת המשיב כל התייחסות לבעיות הרפואיות של בני משפחתו, שלא נטענו במסגרת העתירה הקודמת שנדחתה. אין שום הצדקה להשאיר את העותר בכלא "שיטה" דווקא.

לעניין הטיפול הרפואי טענה כי אין כל מניעה מלתת לעותר לשלם מכספו לטיפול בשיניו. יתרת המאסר שנותרה לעותר לרצות כ - 3 שנים.

במהלך הדיון הציגה ב"כ המשיב "מידע חסוי ביותר" שממנו ניתן ללמוד כי החלטת המשיב עומדת במבחני הסבירות. בנוסף לכך, העותר עבר עבירות משמעת, שהאחרונה בהן ביום 2/11/15 כאשר הוביל יחד עם אסירים נוספים מהלך מחאתי - שביתת רעב קבוצתית באגף השמור בכלא "שיטה", ונשפט לאזהרה חמורה, 5 ימי בידוד ושלילת ביקורים.

לעניין ההעברה לכלא רימונים :

אין לי אלא לחזור על האמור בהחלטתו של כב' השופט צרפתי בתיק 66388/12/04 אשר דחה את עתירתו של העותר.

לאחר עיון במידע הסודי שהוצג לעיוני, אני סבור, לאור העובדה שמדובר במידע בעל חשיבות משמעותית, כי יש לו השלכה לגבי ההחלטות בשני הנושאים שהועלו בעתירה, בוודאי לגבי העברה לכלא אחר, אך גם לגבי בקשתו להכניס רופא פרטי לביצוע טיפולי שיניים פרטיים, לאור הרגישות המיוחדת של המידע ולא אפרט.

מעבר לכך, האחריות על ניהול בתי הסוהר מוטלת על שב"ס ובראשם הנציב. בית המשפט איננו מנהל את בתי הסוהר. הביקורת השיפוטית הינה על חוקיות החלטת הגורם המנהלי. בדיקת הסמכות, התקינות והסבירות.

האסיר רשאי אמנם לפנות בבקשה לעבור מבית סוהר אחד למשנהו, אך אין לו זכות מוקנית להחליט באיזה בית סוהר הוא ישהה. ההחלטה נתונה לשיקול דעתם של הגורמים המוסמכים (רע"ב 8422/11 מעתסם מוקדי נ' מ"י, רע"ב 829/11 סאלם נ' שב"ס, רע"ב 8535/99 אלג'רושי נ' שב"ס). זכות היסוד הנשללת מאדם על ידי עצם המאסר או המעצר, הינה הגבלת חופש התנועה ובכלל זה מאפשרת לשב"ס לקבוע את המקום בו האסיר יוחזק (רע"ב 7905/07).

בהחלטתו היכן לשבץ אסירים מוסמך שב"ס לשקול שיקולים כלל מערכתיים, לרבות סיווג שונה של מתקני כליאה והן שיקולים פרטניים הנוגעים לעניינו של אסיר מסוים. בית המשפט לא יטה להתערב בשיקולים אלה, אלא במקרה של חריגה ממתחם הסבירות.

החלטה לגבי מקום כליאתו של אסיר או העברתו הינה מסוג ההחלטות שהן בליבת שיקול הדעת המנהלי, ארגוני של שב"ס (רע"ב 1004/12 פרנסואה אבוטבול נ' מ"י).

שיקולי נוחות של אסיר או נוחותם של בני משפחתו אינם משמשים בד"כ שיקול רלוונטי (רע"ב 8126/11).

צינתי במס' החלטות קודמות כי המרחקים במדינתנו אינם כה גדולים ועל כן מיקומו של בית סוהר בצפון או בדרום או במרכז איננו יכול להוות, ככלל, נימוק להעברה.

במקרה כאן נטענו מס' טענות לגבי הקשיים. נטען כי האב מוגבל מלנהוג יותר מ- 30 דקות, ואולם צוין עם זאת שהאב לא נהג לבקר את בנו ולא ביקר את בנו מאז שהוסגר ארצה להשלמת ריצוי עונשו. את הקושי שיש לאב לנהוג במשך יותר מ- 30 דקות אפשר לפתור על ידי כך שיבקש מבן משפחה אחר שינהג עבורו. נטען עוד כי אשת העותר נמנעת מלהגיע לביקורים "רגילים" להבדיל מביקורי התייחדות, בשל העלות הכספית הכרוכה בהוצאות דלק ותשלום אגרה כביש 6. קשה להלום טענה מעין זו כאשר לעותר, לכאורה, האפשרות הכספית לממן ייצוג על ידי עו"ד פרטי.

הטיפול הרפואי :

כאשר בוחנים בקשה של אסיר להכנסת רופא פרטי לכלא, יש לשקול תמיד את שיקולי השוויון בין האסירים.

זכותו של אסיר לבחור ייעוץ וטיפול רפואיים, הנראים בעיניו ומקובלים עליו, שמורה לו כל עוד אין קיומה של זכות זו נוגדת את חובתם של שלטונות שב"ס לקיים שלילת חופש התנועה הימנו והנובע מחובתו זו, היינו שמירה על כללי הביטחון והסדר בבית הסוהר. בכך דומה זכות זו לכל זכות יסוד אחרת, שאינה אבסולוטית אלא יחסית וקיומה ושמירתה הם על ידי מציאת האיזון המתאים בין האינטרסים הלגיטימיים השונים של שני יחידים או של היחיד והציבור (ראה, בין היתר, רע"ב 1233/13 שי שירזי נ' מ"י וכן 4/82 אבריאל בן אריאל נ' מ"י ועע"א 4463/94 אבי חנניה גולן נ' שב"ס).

לעומת השיקול של הבטחת קיום שלילת חופש התנועה, מניעת ניסיון לבריחה וערעור סידורי הביטחון שבבית הסוהר, יש לשקול, בין היתר, את חומרת המחלה וסכנתה לבריאותו של האסיר.

אחד הקריטריונים שיש להביא בחשבון הוא האם מדובר באוכלוסיית אסירים מצומצמת שעתידיה לממש את הזכות. אין

זה בלתי סביר להניח כי היעדרות לבקשת האסיר, להיזקק לשירותי רפואה פרטיים ללא הגבלה ממשית יגדיל באופן ניכר את כמות האסירים שיבקשו לממש זכות זו.

אמנם בית המשפט אינו רואה לפניו אלא אסיר אחד בעניין אחד, אך הוא חייב לבחון גם את התמונה הכללית, ככל שהוא יכול, ולשקול את ההשלכות הצפויות של ההחלטה.

קשה להלום מציאות בה מדי יום ביומו יתדפקו על שערי בתי הכלא רופאים מטעם אסירים תוך ששירות בתי הסוהר יאלץ להפר את שגרת הכליאה וסדרי הביטחון.

לפיכך, צודק באופן עקרוני המשיב כשהוא מבקש לגדור ולסייג זכות זו.

לאור השיקולים השונים, כמפורט לעיל, נקבעו נהלים בשב"ס המתייחסים לסל השירותים הרפואיים המגיעים לאסיר. בנהלים מוגדרים המקרים בהם תינתן אפשרות לטיפול על ידי רופא פרטי.

פקודה 04.44.00 שכותרתה "הטיפול הרפואי באסיר" קובעת בסעיף 1 כי כל אסיר יהא זכאי לסל השירותים הרפואיים הבסיסי הניתן על ידי קופת חולים הכללית למבוטחיה, אשר ינתן בישראל, באיכות סבירה ובזמן סביר והכל בכפוף לשיקול דעת רפואי ובמסגרת המימון העומדים לרשות שב"ס.

סעיף 15 לפקודה מפרט את הזכות לטיפול שיניים :

"כל אסיר זכאי לקבל טיפול שיניים בכפוף לנהלי יחידת הרפואה.

א. טיפול השיניים יכלול טיפול משמר, טיפול כירורגי וטיפול פרוטטי, הרכבת שיניים חלקיות או שלמות מאקריל.

ב. טיפול השיניים לא יכלול התקנת כתרים ו/או גשרים ותותבות יציבות".

סעיף 17 לפקודה קובע :

"שירות בתי הסוהר יאשר עפ"י נהלי יחידת רפואה ובכפוף לחוק זכויות החולה, ביקורי רופאים פרטיים במקצועות רפואיים ופרא - רפואיים אצל אסירים לצורך בדיקות או טיפולים רפואיים על חשבונם של אסירים.

נוהל מס' 03-1001 של נוהלי מחלקת הרפואה, מסדיר את עניין טיפול השיניים לאסירים.

צוין שם כי טיפול שיניים אינו נכלל בסל השירותים להם זכאים אזרחי מ"י מכח חוק בריאות ממלכתי, והטיפול שיינתן הוא בכפוף לנהלי מחלקת הרפואה כפי שקובעת פקנ"צ 04.44.00.

סעיף 4 לנוהל מפרט את הטיפולים שיינתנו לאסירים.

סעיף 4(4.5) קובע כי טיפול השיניים לא יכלול התקנת כתרים, גשרים ושתלים.

סעיף 4 (4.6) מאפשר לאסירים לקבל טיפול שיניים, כתרים, גשרים ושתלים על חשבונם על ידי רופא פרטי.

סעיף 15 לנוהל, מפרט שורה ארוכה של שיקולים וקריטריונים לאישור טיפולי שיניים על ידי רופא פרטי.

סעיף 15 (...):

לא תאושר הרכבת שיניים ללא התנאים הבאים:

__ חוסר של ארבע שיניים או יותר בלסת אחת, ולפחות שתי שיניים חסרות זו ליד זו.

הגורם המוסמך לאשר הרכבת שיניים הוא רופא שיניים של שב"ס הממונה מכח סעיף 3 לנוהל וחוות דעתו הינה תנאי לאישור הרכבת שיניים, כתרים ושתלים, כמפורט בסעיף 19 לנוהל.

לכתב התשובה צורף מכתבו של הרופא המוסמך על פי נוהל שב"ס האמור - ד"ר לינדבור אמיר.

הרופא המוסמך מציין בהקדמה לתגובתו, בהתייחס לאמור בסעיף 3 לעתירה כי הרופא הפרטי מעולם לא הועסק מטעם מחלקת רפואה בשב"ס בכל דרך שהיא ואינו עובד קבוע בשב"ס במקצועו. התקשרותו של הרופא הפרטי עם אסירים שונים הינה התקשרות פרטית, עסקית. הרופא המוסמך מציין כי במקרים חריגים ובודדים מאפשרת מחלקת רפואה בשב"ס לבצע טיפולים של הרכבות כתרים, גשרים ושתלים על ידי רופא שיניים פרטי וזאת לאחר בחינות משך המאסר, מצבו הרפואי של המטופל, מצב המשנן וכושר הלעיסה.

הרופא המוסמך בדק אישית את העותר עוד ביום 30/03/15 והמליץ על עקירת שן בשל כשל בטיפול שורש ישן עם שארית של חומר שנראה כגוף זר שיתכן שהוביל לדלקת.

על פי נהלי השב"ס הכפופים לנהלי משרד הבריאות רק מומחה לניתוחי פה ולסת רשאי לבצע ניתוח להחדרת שתלים.

על מנת לקבוע מצב בו ניתן לבצע בבטחה שתל דנטאלי, לא מספיק צילום פריאפיקאלי, שעמד לרשות המומחה הפרטי אלא יש צורך בהדמיה ממוחשבת של הלסת, שלא עמד לרשותו של הרופא הפרטי, מה גם שהוא איננו מומחה לכירורגית פה ולסת.

הרופא המוסמך מסכם את חוות דעתו, לפיה אין עוררין על כך שיש צורך בעקירת השן הפגועה במהרה, אך מציין כי אין התוויה רפואית על ביצוע שתל והרכבת כתר במידית לאחר עקירת השן הפגועה, היות והאסיר איננו סובל מחסר בשיניים טוחנות ואין פגיעה ביכולת הלעיסה, לאחר המחסור של שן בודדת אחת.

חוות דעתו של הרופא המוסמך תואמת את נוהלי שב"ס, נוהל 03-1001, ואת פקנ"צ 04.44.00 ולא ניתן לומר כי היא איננה סבירה.

לא מצאתי כל עילה להתערב בהוראות הנוהל והפקנ"צ. האמור בהם איננו מהווה עילה להתערבות בית המשפט או שיש בה משום חריגה מתחום סמכותו.

מעל הכל מעיב כאמור המידע השלילי בעניינו של העותר, שיש בו כאמור להשליך לגבי שתי העתירות.

לפיכך, אני מורה על דחייתן של שתי העתירות.

ניתנה היום, ז' שבט תשע"ו, 17 ינואר 2016, בהעדר הצדדים.